Yozgat İli Örneğinde Turizm Takvimi Planlamasının Önemi

İhsan BULUT[1]

Berna ÖZOĞUL[2]

Serdar CEYLAN[3]

Özet

Kültürel mirasın korunması, kazanılması, canlandırılması projesi olarak da amaçlanabilecek turizm takvimi için Yozgat ilginç bir çalışma evreni olarak ele alınmıştır. Belirgin farklarla dört mevsimin ayrı ayrı yaşandığı bu topraklarda, ekoturizm, kış turizmi, ekonomik faaliyetler turizmi, kaplıca turizmi ve diğer aktiviteler açısından bir takvim oluşturmak mümkündür. Avantajlar; kaplıcalar, tarihi özellikler, biyoçeşitlilik, yere ve şekillerine ait özellikler şeklinde iken kısıtlılıklar; kaybolan ve unutulmaya yüz tutan kültürel zenginliklerin, ekonomik uğraşıların toplumsal belleklerden geri dönüşümünden ibaret olacaktır.

Çalışma yöntemi olarak betimsel nitel çalışma ve alan araştırması yöntemi benimsenmiş olup bu anlamda bilgi ve materyal; gözlem, anket ve derinlemesine yüz yüze görüşme ve söyleşiler yoluyla elde edilmiştir. Tarihsel bir boyuta da taşınarak yakın geçmişteki durum ile günümüzle mukayesesi yapılmıştır. Yerel, ulusal ve uluslararası en ilgi çekici festival örneklerinden hareketle Yozgat için uygulanabilir olan, öncelikle iç akabinde uluslararası niteliklere ulaşacak turizm değerleri oluşturulabileceği anlaşılmıştır.

Kısa bir geriye bakışla bu bölgede bugünkü festivallerden daha görkemli bağ bozumlarının, ırgatlık ve harman geleneğinin, karakucak ve yağlı güreşlerin, at yarışlarının bir takvime bağlı olarak geleneksel olarak sürdürülmesi şeklinde, kültür eşelemesi ile gün yüzüne çıkarılması ve kazanımını gerçekleşmiştir. Ticari olarak ise, kültürel parklarda su değirmeni ve yel değirmeni işleterek un, unlu gıdalar üretmek, bu faaliyetleri hobi parkları şeklinde sunmanın temel sermayesinin kültüre değer vermek, gönül koymak, kazanımının geçmişi geleceğe taşımak olacağı yadsınamaz.

Sonuç olarak genelleştirilmiş bir turizm takvimi bile turizmin gelişmesinde en önemli ilk adımlardan biri olacaktır. İyi hazırlanmış ve kolay erişilen bir turizm takvimi, turizmde rastlantısallığı ortadan kaldıracak olup, verimliliği ve memnuniyeti artıracak en önemli etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece şelale ziyaretleri akışsız, mağara ziyaretleri kapalı, bağ bozumunda geçen ya da gelecek ay gelseydiniz şeklinde sık yaşanılan hayal kırıklıklarının minimuma indirileceği gerçeğine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yozgat, takvim, halk takvimi, turizm takvimi, turistik unsur

The Importance of Tourism Calendar Planning: Yozgat Province Case

Abstract

Yozgat has been considered as an attention-grabbings cope for the tourism calendar, which can also serve as preserving, acquiring, and revitalizing the cultural heritage. It is possible to create a calendar in terms of ecotourism, wintertourism, economic activity tourism, spa tourism and other activities in the region where each of the four seasons is very unique. While the advantages includespas, historical features, biodiversity and land characteristics and forms of the region, the constraints are the recreation of

the lost and forgotten cultural properties and cultural riches as well as gathering the economic prosperity from social memories.

[1]Prof. Dr. İhsan BULUT, Akdeniz Üniversitesi, ihsanbulut@akdeniz.edu.tr

[2]Doktora Öğrencisi Berna ÖZOĞUL, Akdeniz Üniversitesi, brnozgl@gmail.com

[3]Arş.Gör.Serdar CEYLAN, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, serdar_ceylan_51@hotmail.com

The present descriptive qualitative study adopted the field research method as its research methodology. Thus the data and materials were gathered through field observations, questionnaires and indepth face to face interviews. Additionally, the findings were elaborated through the lens of a historical perspective and recent and past conditions of the region were compared. Considering the most interesting examples of local, national and international festivals, it can be claimed that Yozgat has great tourism potentials that might lead to national and international touristic qualities.

The analysis of findings from a historical perspective revealed that glorious vignettes, waxing and threshing traditions, karakucak and greasy wrestling, and horse racesall of which have a folk calendar have traditionally been maintained in the region. Commercially, it cannot be denied that producing floor by reactivating watermills and flour mill in the region as cultural parks or offering such activities in the form of hobby parks will contribute to the economic welfare as well as reinstate the cultural values. Thus, it is believed that such activities will surely serve to regain the cultural values of the past as well.

As a result, even creating a generalized tourism calendar will be one of the most important step in the expansion of tourism in the region. A well-prepared and easily accessible tourism calendar will remove coincidences in tourism and thus, it can be one of the most important factors that will increase productivity and satisfaction. Accordingly, it can be claimed that creating a tourism calendar will surely reduce the frustrations that visitors often experienced.

Key Words: Yozgat, calendar, folk calendar, tourist calendar, tourist attraction

Giriş

Ülkemizin her bölgesi, ayrı ayrı doğal çeşitliliğe sahip olduğu gibi kültürel çeşitliliğe de sahiptir. Bu çeşitlilik turizm faaliyetleri açısından önemli avantajlar sağlamaktadır. Büyük zaman birimlerini yıllara, aylara ve günlere ayıran yöntem olarak tanımlanacak takvim kavramı günümüzde oldukça çeşitlenmiştir. Ödeme takvimi, iş takvimi, sınav takvimi, üretim takvimi, halk takvimi gibi ifadelere rastlanılmaktadır. Her konuda olduğu gibi, turizmin de takvim ile yakın ilgisi yani bir takvimi olmalıdır. Turizm Takvimi oluşturmanın alternatif turizmde, mevsimlerin, ayların hatta haftaların ve birkaç günün planlanması açısından çok büyük önemi bulunmaktadır. Titizlikle hazırlanan bir turizm takvimi turizmin mevsimsel bir olgu olmaktan çıkararak tüm yıla yayılabilir ve sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır.

Turizm takvimi verimli bir seyahat planlaması açısından son derece önem taşımaktadır. İyi hazırlanmış bir turizm takvimi zamanın ve paranın daha rasyonel ve ekonomik kullanılmasına olanak sağlayacaktır. İnsanların turizm konusunda en çok sıkıntısını çektiği olgu zaman yetersizliğidir. Turizm için ayrılacak süre ve bütçeler son derece kısıtlı olduğu için ziyaretlerin zamanlamasının da bu derecede titizlikle hazırlanması gerekmektedir.

Turizm takvimi şeklinde bir tarama yapıldığında doğrudan turizm planlamasını içeren bir takvim uygulamasının ve kavramının olmadığı gerçeğine ulaşılmaktadır. Fuar takvimi ve akademik takvim dışında pek fazla bir şeye rastlanmamıştır. Oysa turizm birbirine entegre yüzlerce olgudan oluşmakta ve durağan olmaktan çok dinamik bir sektördür. Ülkemizde yüzlerce turizm fakültesi, turizm meslek yüksekokulu, turizm lisesi bulunmaktadır. Mutlaka her yöre için turizm yatırımları, ziyaretleri ve sürdürülebilirliğin planlanması açısından genelleştirilmiş de olsa bir turizm takvimi oluşturulması düşüncesinin ve konusunun müfredata konulması gerekmektedir. Ders içi etkinlik, bitirme tezi ve projeleri ile tez konuları şeklindeki uygulamalarla bu eksikliğin kısa sürede çözümlenmesi mümkündür.

Takvim tekil olayların art arda sıralanmasından çok çoğul olayların birlikte düşünülmesini sağlayan ve zaman mesafesini ölçen en önemli uygulamadır. Turizmde de olayların tek tekliğinden çok birbirine bağlı ve ilişkili oluşunun göz önünde bulundurulması sürdürülebilirlik açısından son derece önemlidir. Bu açıdan turizmde beklenen faydanın geniş biçimde sağlanması için doğal ve kültürel değerlerin birlikte değerlendirilmesi düşünülmelidir.

Amaç ve Yöntem

Kültürel mirasın korunması, kazanılması, canlandırılması projesi olarak da amaçlanan bu çalışmada halk takvimi ile de ilişkili olarak düşünülebilecek turizm takvimi için Yozgat ilginç bir çalışma evreni olarak ele alınmıştır. Kesin hatları ve belirgin farklarla dört mevsimin ayrı ayrı yaşandığı bu topraklarda, ekoturizm, kış turizmi, ekonomik faaliyetler turizmi, kaplıca turizmi ve diğer aktiviteler açısından bir takvim oluşturmak mümkündür. Bu konudaki imkân ve kısıtlılıkların araştırılması çalışmanın öncelikli amaçlarından biridir. Avantajlar; kaplıcalar, tarihi özellikler, biyoçeşitlilik, yere ve şekillerine ait özellikler şeklinde iken kısıtlılıklar; kaybolan ve unutulmaya yüz tutan kültürel zenginliklerin, ekonomik uğraşıların toplumsal belleklerden geri dönüşümünden ibaret olacaktır. Dezavantajlar ise bu konuda henüz bir takvim çabasının düşünülmemiş olması ile birlikte benzer bir çalışma ve planlamanın sadece Yozgat ili örneğinde olmayıp tüm ülke geneline mahsus bir durum oluşudur. Ülkemizin diğer bölgelerinde gerçekleşen yerel, ulusal ve dünyadan uluslararası en ilgi çekici festival örneklerinden hareketle Yozgat için uygulanabilir olan öncelikle iç, akabinde uluslararası niteliklere ulaşacak turizm değerleri oluşturulabilmesi diğer bir hedef olarak benimsenmiştir.

Çalışma yöntemi olarak betimsel nitel çalışma ve alan araştırması yöntemi benimsenmiştir. Konuyla ilgi bulgu, bilgi ve materyal, gözlem, anket ve derinlemesine yüz yüze görüşme ve söyleşiler yoluyla elde edilmiştir. Konunun önemini ortaya koymak açısından araştırma tarihsel bir boyuta da taşınarak yakın geçmişteki durumun günümüzle karşılaştırılması yapılmıştır. Fotoğraf, çizim ve diğer görsel malzemeler ile konuya akıcılık ve çekicilik katılmaya çalışılmıştır.

Turizm Takviminin Önemi

Türkiye'nin turist sayısı, turizm gelirleri ve dünya sıralamasındaki yeri sürekli değişmektedir[2]. Buna rağmen Yozgat ilinin elverişli şartlar ve yüksek alternatif turizm potansiyeline rağmen henüz yerel niteliklerden kurtulamadığı ve önemli sayısal değerlere ulaşamadığı bilinmektedir(Tablo 1.-Tablo 2.). Ekonomik yapıda ısrar edilen tarım ağırlıklı kısır döngü, turizm olgusunun ve algısının kavranılamamış olması ile envanter çalışmalarının yetersizliği bu sonucun başlıca nedenleridir. Bu konuda planlama ve zamanlamanın da önemli olduğunu vurgulamak gerekir. Yozgat ili TUIK(2000-2016) turizm verilerini incelediğimizde son yıllarda yerli ve yabancı turist sayısında da Türkiye geneli ve diğer bölgelerimizle kıyaslanmayacak kadar düşük ölçekli artışlar olduğu görülmektedir. Turizmde ki çekicilikler, turizm kaynaklarının tanıtılması, alternatif turizm olanaklarının geliştirilmesi ve bu olanakların düzenli bir turizm takvimi haline getirilip sunulması ile bu sayı daha da artacak ve bu sayede turizmden elde edilen gelirde artış sağlanacaktır. Turizm takvimi planlaması sayesinde zamanında gerçekleşen seyahatler, rezervasyon iptalleri ve yaşanan hayal kırıklığını en aza indirilecekken memnuniyeti arttıracaktır.

Rezervasyon iptallerinin en önemli nedeni turizmde takvime bağlı olayların gelişemeyişidir. Yakın tarihimizde bununla ilgili ilginç örnekler yaşanmıştır. Örneğin 2011 yılında büyük harcamalar ve yatırımlarla Erzurum'da gerçekleştirilen Universiade Kış Oyunları başlangıç tarihinin iyi ayarlanamayışı yüzünden ciddi sorunlarla karşılaşılmıştır. 28 Ocak'ta başlatılması planlanan olimpiyatlar kar yağışının gecikmesiyle büyük panik ve endişelere yol açmıştır. Oysa bu olimpiyatlar 58 ülkeden 3000'i aşkın sporcu ve spor yöneticisi ve üst düzey bürokratların katılımıyla gerçekleştirilen Türkiye'nin ilk kez düzenlediği Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, Başbakan, Bakanlar ve bürokratlar ile yüzlerce yabancı devlet adamının iştirak ettiği bir etkinlikte ve böyle bir yanılgının yapılması telafisi çok zor sonuçlar doğurabilirdi. Suni kar makinalarının da pistleri oluşturmak için yetersiz kaldığı organizasyonda 150-250 km mesafedeki dağlardan taşınan kar ve kar altına serilen diğer malzemelerle pist oluşturulma çabaları ve çaresizliği yaşanmıştır. Kar ancak açılış töreniyle birlikte yağmaya başlamıştır. Oysa DMİ Genel Müdürlüğü Erzurum Meteoroloji Bölge Müdürlüğü o tarihte yaklaşık 100 yıldır rasatlar yapmaktaydı. Dolayısıyla organizasyonlarla ilgili olarak günlük aylık ve yıllık kar yağışı istatistiklerinden ve halk meteorolojisinden yeterince yararlanılmadığı ortaya çıkmıştır. Bu yüzden büyük sansasyonlar

[2] Çetin, T., 2010, Termal Turizmin Başkenti AFYONKARAHİSAR, Beyaz Kalem Yayınları, s.4. Ankara.

ortaya çıkmış, rezervasyonlarda iptaller, halkta panik ve şehir efsaneleri oluşturulmaya başlanmış olup İbrahim Hakkı Hazretleri Marifetnamesi'ne atıfla *"Öyle bir gün gelecek ki, kar çok para edecek ama o zamanda kar yağmayacak"* söylemleri dolaşmaya başlamıştır.

Bunun benzeri olayları çoğaltmak mümkündür. Güçlü turizm firmalarının mutlaka bir turizm takvimi uygulaması bulunmaktadır. Örneğin Erzurum kayak merkezinde hizmet veren otellerin bir kısmı aynı zamanda da yaz turizmi de diyebileceğimiz kıyı turizmi için yılı ikiye bölerek hizmet vermektedir. 1 Nisan itibariyle tesislerini kapatan firmalar işgücünü teknik personelini kıyı bölgelerdeki tesislerine transfer ederek, imkânları, personeli ve yatırımları en rasyonel şekilde değerlendirmektedir. 1 Nisan'dan sonra da yörede kar yağışları olabilmektedir ancak bu durum genel takvimle uyuşan ve düzenlilik arz eden bir durum değildir. Karın nisan ayında da yerde kaldığı kayak imkânlarının olduğu yörede nadiren kayak turizmi takvimin dışına taşar.

Tablo 1. Belediye Belgeli konaklama tesislerinde geliş ve geceleme sayıları

YIL	Tesise geliş sayısı/Toplam	Tesise geliş sayısı/Yabancı	Tesise geliş sayısı/Vatandaş	Geceleme sayısı/Toplam	Geceleme sayısı/Yabancı	Geceleme sayısı/Vatandaş
2016	128772	1160	127612	174331	1594	172737
2015	92592	1057	91535	147357	2143	145214
2014	105289	841	104448	154584	2384	152200
2013	75210	604	74606	106698	1309	105389
2012	61011	1236	59775	86571	2437	84134
2011	61039	1025	60014	81757	1638	80119
2010	47874	848	47026	56699	1226	55473
2009	82123	-	82123	82123	-	82123
2008	82398	205	82193	105358	438	104920
2007	62506	683	61823	73813	1766	72047
2006	55780	7	55773	74288	14	74274
2005	66659	292	66367	67386	301	67085
2004	56362	344	56018	58053	349	57704
2003	56705	465	56240	56802	537	56265
2002	60397	426	59971	66757	672	66085
2001						
2000						

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2000-2016.

Tablo 2. Turizm İşletme Belgeli konaklama tesislerinde geliş ve geceleme sayıları

YIL	Tesise geliş sayısı/Toplam	Tesise geliş sayısı/Yabancı	Tesise geliş sayısı/Vatandaş	Geceleme sayısı/Toplam	Geceleme sayısı/Yabancı	Geceleme sayısı/Vatandaş
2016	71342	337	71005	113220	1374	111846
2015	91127	1120	90007	102343	2253	100090
2014	76406	730	75676	85282	1255	84027
2013	49392	475	48917	67153	1176	65977
2012	43564	381	43183	50801	1249	49552
2011	31251	866	30385	37759	1867	35892
2010	35362	619	34743	40429	938	39491
2009	34702	385	34317	42365	466	41899
2008	34861	393	34468	42192	564	41628
2007	33608	553	33055	40254	840	39414
2006	35858	763	35095	39923	853	39070
2005	29756	494	29262	34483	648	33835
2004	20511	368	20143	23599	411	23188
2003	15847	190	15657	18645	232	18413
2002	12597	514	12083	18014	2493	15521
2001	11185	373	10812	16188	652	15536
2000	16903	458	16445	22011	779	21232

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2000-2016.

Doğal yaşam ve sosyal yaşam belli bir düzen ve takvime bağlı olarak şekillenmektedir. Turizm çekiciliği olarak sunulacak doğal güzelliklerin zamana bağlı gelişme ve değişmeleri söz konusudur. Aynı şekilde sosyal yaşantının da bir uyum ve yerleşmiş zaman akışı vardır. Ekonomik faaliyetlerin, festivallerin, yarışların, spor müsabakalarının, düğünlerin belirli gün ve haftalara uygunluğu gözlenir ve bu uyum yüzlerce yıldır denenerek yerleşmiştir. Doğada yaşanan değişikliklerden, evcil ve yabani hayvanların hareketlerinden bile bir takvim çıkarmak mümkündür. Doğada mükemmel bir zaman işleyişi mevcuttur. Leyleklerin gelişi baharı, göçü yazı başlatır. Halk arasında leyleklerin gelişi için Mart ayında *"sekize gelmez dokuza kalmaz"* söylencesi vardır. Ayrıca leyleğin arpa yığınına konması göç edeceğine yani gidişine yorumlanmaktadır. Leyleğin bile geliş ve gidişini bir takvime bağlı olarak gerçekleştirdiği gerçeğinden hareket edecek olursak, ekoturizm için önemli olan flora ve faunanın görülme ve gelişme dönemlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir. Yozgat için de leylek iyi bilinen bir kültürel unsur örneğidir. Leyleğin güney bölgeler ve ülkelerden geldiği tekrar o bölgelere göçtükleri Mekke'yi, Medine'yi dolayısıyla Kabe'yi gördükleri için Arabistan'a atıfla *"hacı leylek"* olarak anılması da önemli bir kültürel davranıştır. Bu nedenle leylek yuvası bozulması, taşlanması ve avlanmasının günah olacağı inancı doğa koruma üzerine etkili bir örnektir. Hatta leylek gelmeyen köylere iyi bakılmaması bile söz konusudur.

Leylek örneğine benzer bir diğer doğa olayı ve takvimine mutlaka bağlı kalınması gereken örnek Van Gölü'nden Bendimahi Çayı boyunca Muradiye Çağlayanı'nı da aşarak akarsuyun kaynak bölgelerine doğru gerçekleşen İnci Kefali balık göçüdür. Bu ilginç doğa olayının görüleceği süre iki ya da üç hafta içerisinde gerçekleşir, bu sürenin dışında gözlenemeyen nadir bir olaydır ve binlerce yıldır yaşanmaktadır. Mayıs ayının son haftası ile haziranın ilk haftası arasına takvimlenmesi gereken bir turistik olaydır.

Turizm Takviminin Sınıflandırılması

Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin kendi özellik ve toplumsal farklılıkları yanında, gerek mekânsal gerekse zamansal farklılıklar gösterdikleri anlaşılmaktadır[3]. İç turizm açısından da bu farklılıkları bulmak mümkündür. Turizm istatistikleri her bölge için farklı zamanlarda yoğunluk ve seyrek dönemler göstermektedir. Bunun önlenebilmesinin temel koşulu turizmde çeşitlenme ve alternatif oluşturmaktadır. Yirminci yüzyılın en çabuk gelişen sosyal ve ekonomik olayının yirmi birinci yüzyılda da devam edeceği ve Dünyanın tüm ülkeleri gelişmişlik derecesi ne olursa olsun mutlaka turizmden en yüksek geliri elde etme çabası içinde olduğu düşünülmektedir[4]. Bu anlamda maddi ve maddi olmayan tüm kültürel ve doğal unsurlar, geleneksel yaşam tarzı turizmin kapsamına sokulmaya çalışılmaktadır. Turizm destinasyonun deniz-kum-güneş üçlüsünün dışına taştığı, son dönemlerde çevre boyutunun daha çok önem kazanmasıyla, kitlesel nitelikte yapılan klasik turizm anlayışının giderek geçerliliğini yitirmesiyle alternatif turizm sektörlerinin arttığı görülmektedir[5]. Bunun sonucunda turizm kıyı kesimlerden iç bölgelere, alçak alanlardan dağlık bölgelere doğru genişleyerek yayılmaktadır.

Giriş bölümünde verilen bu iki örnek turizm takviminin tüm doğal ve kültürel olaylar için yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu açıklamalara bağlı olarak turizmle ilgili doğal ve kültürel özelliklerin detaylı bir biçimde sınıflandırılması, aynı zamana denk gelecek doğal ve kültürel olayların bir arada sunulması turizmden beklenilen memnuniyeti arttırıcı rol oynayacaktır. Turistik faaliyetleri belirli gün ve haftalara bağlı **kısa**, belirli ay ve sezonlara bağlı **orta** ve tüm yıla yayılan **uzun** süreli olmak üzere üç gruba ayırmak mümkündür.

Kısa Süreli Turizm Faaliyetleri: Bayram ziyaretleri, spor müsabakaları(yağlı-karakucak pehlivan güreşleri, futbol turnuvaları), at yarışları, festivaller, hafta sonlarında belli mevsimlerin belirli aylarının belli başlı bir haftasının sonunda gerçekleştirilebilir.

Orta Süreli Turizm Faaliyetleri: Deniz-kum-güneş turizmi, kayak turizmi, şelale ziyaretleri, rafting, trekking, tırmanma, kamp, karavan, çadır turizmi, yayla turizmi, kuş gözlemciliği, foto safari, motokros, at biniciliği, ATV safari gibi sportif faaliyetler. Harman, hasat, bağ bozumu, koç katımı, bulgur kaynatma, üzüm kaynatma, soku dövme, bulgur çekme, hayvanların nallanması, araba ve kağnıların teker çekilmesi, kırkım, sağım işleri ve budama, belleme, kavak dikme faaliyetleri gibi ekonomik faaliyetler birkaç hafta ile bir iki ay boyunca gerçekleştirilebilir.

Uzun Süreli Turizm Faaliyetleri: Kaplıca turizmi, müze ziyaretleri, mağara gezileri, kültürel geziler, şehir turları, gastronomi turizmi, inanç turizmi gibi bu faaliyetler yıl boyunca gerçekleştirilebilir.

Her yörede farklı turistik çekicilikler ve değerler bulunmaktadır. Ancak bu değerlerin birçoğunu bir araya getirebilmek için özellikle kısa süreli etkinliklerin zamanlamasını çok iyi bilmek gerekir. Orta vadeli ve uzun vadeli turizm faaliyetleri ile de kısa süreliler çakıştırıldığında turistlerin memnuniyetleri olabildiğince arttırılacaktır.

Yozgat İli Turizm Takvimi Denemesi

---

[3] Özgüç, N., 2007, Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler, Çantay Kitabevi, s.495, İstanbul.

[4] Zaman, M., 2012,Trabzon İli'nin Turizm Coğrafyası, Potansiyel-Alternatifler-Planlama, Atatürk Üniversitesi Yay. No: 999, Edebiyat Fakültesi Yay. No: 137, Araştırmalar Serisi: 113, s.35, Erzurum.

[5] Zaman, M., 2007, Doğu Karadeniz Kıyı Dağlarında Yaylalar ve Yaylacılık, Atatürk Üniversitesi Yay. No: 960, Edebiyat Fakültesi Yay. No: 105, Araştırmalar Serisi: 75, s.134-135, Erzurum.

Yukarıdaki çarpıcı örnekler, konunun önemi, amaç, metot ve sınıflandırma ile ilgili geniş açıklamalardan hareketle Yozgat ili için uygulanabilir bir turizm takvimi oluşturmanın gerekliliği ortadadır. Bu nedenle tam kesinlik ifade etmemekle beraber üzerinde daha ayrıntılı mütalaa ve etütler gerektiren bu konuda titiz çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Tarihi, kültürel, jeolojik, ekonomik anlamda büyük turizm çeşitliliği olan, turizm değerlerini ve turizm potansiyelini oldukça geç algılamış olan Yozgat yöresi, gelişmiş turizm yörelerimize göre son derece bakir bir alan olarak durmaktadır[6]. Turizm envanteri ve planlaması konusunda da oldukça geç kalan ilimiz Türkiye Turizm pastasından çok düşük paylar alabilmektedir. Bu durumun tek nedeni organizasyon ve yatırım eksikliğidir. Bu eksiklerin başında da henüz bir turizm takvimi düşüncesinin olmayışı gelmektedir.

Turizm faaliyetlerinin bir takvime bağlanarak sunulduğu ve zaman aralıkları açısından ele alındığında turistik ziyaretlerin birkaç günden birkaç haftaya ve birkaç aydan bir yıl boyunca gerçekleşebilecek değişkenlik ve çeşitlilikte olduğu görülür. Yozgat ilinin ve ilçelerinin, kaplıca, kanyon, orman, yakın yörelerdeki çağlayan-şelale ve mağara zenginlikleri nedeniyle tüm yıla yayılmış çekicilikler ile birkaç güne ya da bir haftaya sıkıştırılması gereken aktivite imkânlarına sahip olduğu görülür. Bu hususlar aşağıdaki bütünleşik tabloda verilmeye çalışılmış olup, kaplıca, gastronomi ve tarihi turizm ile trekking faaliyetlerinin hemen hemen yılın tamamında gerçekleştirilmesi mümkündür(Tablo 3). Ancak bazı olayları görebilmek için mutlaka belirli ayların belirli haftalarının veya haftanın sonu ve başındaki belirli günlerin iyi bilinmesi, bunların kültür ve turizm müdürlüklerince detaylı takvimlere dönüştürülerek internet sayfalarında yayınlanması gerekmektedir.

Turistik ziyaretler rastlantılara bırakılamayacağı için il turizm envanterinin ve haritasının mutlaka hazırlanması gerekmektedir. İl genelinde gerçekleştirilecek festival, panayır, fuar, yarışma, spor müsabakaları için yılın aynı zamanında tekrarlanacak geleneksel hal almış etkinliklere dönüştürülmesi zorunludur.

Aşağıdaki tablo incelendiğinde Yozgat ilinin de kırsal ve şehirsel alanlarında sunulabilecek pek çok doğal ve kültürel unsurunun olduğu anlaşılmaktadır. Yerel şenlikler ve festivaller turizm faaliyetinin ve özellikle kırsal turizmin ayrılmaz birer parçası olarak değerlendirilmektedir[7]. Özellikle kültürel değerlerin hatırlanması ve geleneklerin de yaşatılması açısından, üretimle ilgili, yarışmaların, festivallerin, ekonomik yapıda yerel ürün pazarının genişletilmesi ve organik ürünlere ilginin arttırılması için yakın şehirlerdeki kolay ulaşım imkânı olan Yozgatlıların etkinliklere katılımı sağlanabilir. Şehirsel alanlarda oldukça maliyetli ve güçlükle ulaşılan nostaljik özlemler kolaylıkla giderilebilir. Böylece kır-kent etkileşimi güçlenerek kırsal kesime ilginin artması gerçekleşebilir. Bu sayede maddi getiri kadar da toplumsal kenetlenme ve farkındalık sağlanarak akrabalık ilişkileri, doğa sevgisi, aidiyet duygusu da arttırılmış olur.

Bu konuların gerçekleşmesinde turizmle ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Konaklama, barınma, ulaşım, yeme-içme, giyim- kuşam gibi hususlarda mutlaka geleneksel ürünlere ağırlık verilmelidir.

Şehirlerde oluşturulacak şehir parklarında, çocukların, yetişkinlerin ve yaşlıların oynayabileceği oyun düzenekleri kurulu eğlence alanları oluşturulmalıdır. Kültür hazinemizden eksilen, sülenke, dikilitaş, çılı, dalya, yakar top, uzuneşek, birdirbir, gömme çelik, zo zo, demirci kömürcüye, çoğdürüm çoş, kulüp oynama, çatmalık kurma gibi oyunlar oynatılabilir. Bu parkın bir köşesinde, bulgur seteni, yel değirmeni, su değirmeni, soku taşı ve tokmakları, yörede kullanılan tarım araç ve gereçlerinin sergilendiği ve bunların kullanımın sağlandığı alanlardan oluşan folklorik parklara ihtiyaç bulunmaktadır. Geleneksel yapı malzemeleriyle ve mimari tarzıyla oluşturulmuş avlusunda at bağlı,

---

[6] Bulut, İ., 2003, Yozgat İli'nin Coğrafyası, Atatürk Üniversitesi Yay. No: 936, Edebiyat Fakültesi Yay. No: 101, Araştırmalar Serisi: 72, s.192, Erzurum.

[7] Ceylan, S., 2015, Ağlasun İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları(Uygulama Bir Çalışma), Pegem Akademi Yay, s.127, Ankara.

öküz nallanan nalbant ve saraç dükkânı olan hanların, konaklama hizmeti de sunabilen geleneksel konuk evleri, köy odası şeklinde kafeteryaları da bulunmalıdır. Kır düğünü konseptinin salon düğünlerine alternatif olarak düğün salonu gibi unsurlara mutlaka yer verilmelidir. Oluşturulacak parkların bir bölümünde yöresel bitkilerin yetiştirildiği herbaryumlar ve evcil hayvan besleme çiftlikleri şeklinde ünitelere de mutlaka yer vermelidir.

Tablo 3. Yozgat Yöresinde Geliştirilebilecek Turizm Alanları ve Genelleştirilmiş Takvim Çalışması

	Aktivite Çeşitleri		
Aylar	**Kısa Süreli Aktiviteler**	**Orta Süreli Aktiviteler**	**Uzun Süreli Aktiviteler**
Ocak	Kızak, kayak, kartopu, arabaşı, av sporları	Köy odası eğlenceleri, hikâye, sohbetler	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, Gastronomi turizmi
Şubat	Arabaşı, av sporları	Halı-kilim, çul, hasır dokuma	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, Gastronomi turizmi
Mart	Nevruz, çiğdem kazma, çiğdemli pilav, leylek gözlemi	Kavak dikimi, bağ bakımı	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, Gastronomi turizmi
Nisan	Kuzu, oğlak mevsimi, kuzu göbeği, mantar toplama	Kiraz, vişne, badem, elma erik, kayısı çiçekleri	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, trekking, Gastronomi turizmi
Mayıs	Eğrice, at yarışları	Piknik, lale(cehri), mantar, madımak, kuzukulağı toplama, kangal kesme, kışlık hazırlıkları, hamur kesme	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, trekking, sülük gölü ziyareti ve kürleri
Haziran	Gündönümü, çağla, Yağlı pehlivan ve Karakucak güreşleri	Herk, arpa, mercimek hasadı, yaylacılık	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, trekking, Gastronomi turizmi
Temmuz	Arpa hasadı, erkenci meyveler	Firik yapma, buğday hasadı, yaylacılık	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, Gastronomi turizmi
Ağustos	Harman, meyve, sebze toplama, kurutma	Spor turnuvaları, gurbetçi kupası, kaymakamlık kupası, yaylacılık	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, Gastronomi turizmi
Eylül	Bağ bozumu, üzüm kaynatma, pelver(salça) kaynatma	Bulgur, yarma hazırlama, soku-seten, yaylacılık	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, trekking, Gastronomi turizmi
Ekim	Koç katımı, kışlık ekim, Kazankaya Soğan festivali	Turşu kurma, kışlık hazırlıkları, un öğütme	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, panayır, Gastronomi turizmi
Kasım	Kış hazırlıkları, odun kesme	Düğün mevsimi, dam aktarma, çorak getirme	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, Gastronomi turizmi
Aralık	Avcılık	Kış hazırlıkları, turp, pancar, havuç gömme	Kaplıca Turizmi, Tarihi turizm, Gastronomi turizmi

Yurtdışından izne gelenler için düzenlenecek sportif turnuvalar ve yarışmalar önemli farkındalık sağlayarak turizme belirli bir ivme kazandırabilir.

Yozgat ilinde takvime bağlı olarak büyük çaplı olası festivaller ve dar sahalı ve süreli etkinlikler şu şekilde sıralanabilir.

Ağaçlandırma kampanya ve bayramları Şubat-Mart-Nisan ayları içerisinde belirlenecek bir hafta sonu

- Eğrice/Hıdrellez Mayıs ayının ilk hafta sonu
- At yarışları, Mayıs ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Hamam festivali, Haziran ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Boğa güreşleri Temmuz ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Yağlı-karakucak güreşleri, Temmuz ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Bağ bozumu, koç katımı, 15 Eylül-15 Ekim arası
- Soğan Festivali(yapılmakta), Ekim sonu
- Kışlık pazar, panayır ve fuarları, Kasım –Aralık ayları içerisinde belirlenecek hafta sonları
- Asker uğurlama ve karşılama törenleri sevk ve terhis dönemlerinde

Aynı şekilde daha dar sahalı ve lokal olarak

- Çiğdem sökümü, Şubat 15-Mart 15 arasında bir hafta sonu
- Ot festivali Mayıs ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Kangal kesimi, Mayıs ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Firik ütme, Haziran sonu Temmuz başında bir hafta sonu
- Ekin ve hasat günleri, Temmuz ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Yayla şenlikleri, Ağustos ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu
- Gurbetçi buluşmaları, Temmuz-Ağustos ayı içerisinde belirlenecek bir hafta sonu(Sorgun'da yapılmaya başlandı)
- Mevlitler, bayramlar, hacı karşılama gibi...

Uzun bir liste halinde sunulan ve mutlaka takvime bağlı olarak gerçekleştirilmesi gereken bu etkinlikleri daha da çeşitlendirmek mümkündür. Bütün yıla dağılmış, tarihsel turizm, kültürel turizm, kaplıca ve gastronomi turizmine ek olarak turistlerin ziyaretleri sırasında bunlara ekleyeceği birkaç gözlem ve katılım memnuniyeti üst seviyelere çıkaracaktır.

Sonuç

Çalışmanın sonucunda ortaya çıkan en önemli kazanım, hayatın bütün aşamalarında olduğu gibi, sürdürülebilir yaşamın temel kuralı olan planlı ve programlı olmak ilkesinin turizm açısından da olmazsa olmaz kurallardan biri olduğunun anlaşılmasıdır. Titizlikle hazırlanmış bir turizm takvimi turizmde sürdürülebilirliği sağlamak, konaklama süresini uzatmak, turizm gelirlerini ve katılımcı sayısını arttırmak gibi ekonomik, geleneksel yaşam tarzının ve kültürel unsurların yaşatılması ve milli tesanütün arttırılması gibi sosyal, unutulmaya yüz tutmuş eğlence, oyun, spor faaliyetlerinin gelecek nesillere aktarılması gibi kültürel yararlar sağlayacağı bir gerçektir.

Kaynakça:

Bulut, İ., 2003, Yozgat İli'nin Coğrafyası, Atatürk Üniversitesi Yay. No: 936, Edebiyat Fakültesi Yay. No: 101, Araştırmalar Serisi: 72, s.192, Erzurum.

Ceylan, S., 2015, Ağlasun İlçesinin Alternatif Turizm Kaynakları(Uygulama Bir Çalışma), Pegem Akademi Yay, s.127, Ankara.

Çetin, T., 2010, Termal Turizmin Başkenti AFYONKARAHİSAR, Beyaz Kalem Yayınları, s.4. Ankara.

Özgüç, N., 2007, İstanbul. Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler, Çantay Kitabevi, s.495, İstanbul.

Zaman, M., 2012,Trabzon İli'nin Turizm Coğrafyası, Potansiyel-Alternatifler-Planlama, Atatürk Üniversitesi Yay. No: 999, Edebiyat Fakültesi Yay. No: 137, Araştırmalar Serisi: 113, s.35, Erzurum.

Zaman, M., Doğu Karadeniz Kıyı Dağlarında Yaylalar ve Yaylacılık, Atatürk Üniversitesi Yay. No: 960, Edebiyat Fakültesi Yay. No: 105, Araştırmalar Serisi: 75, s.134-135, Erzurum.